

Nr 445

av herr Nilsson i Agnäs
om en vandringsutställning om svensk bibelöversättning.

Vid 1400-talets mitt började man trycka böcker i Västerlandet. Gutenberg's namn står över ingången till det nya skede som därmed begyntes. Det var en revolution som börjat — den skulle förändra världen. Det tryckta ordet blev en maktfaktor utan jämförelse. Och det som trycktes var i första hand Bibeln och delar av den. I Sverige kom Nya testamentet 1526 och hela Bibeln 1541. Den Bibeln, som kallats Vasabibeln, ligger till grund för samtliga översättningar sedan dess.

Gustav II Adolfs och Karl XII:s Biblar kan betecknas som lätt reviderade upplagor av Vasabibeln och Gustaf V:s Bibel som en ny översättning. Vi har nu i Sverige tillsatt en bibelkommission som skall översätta Nya testamentet och efter hand delar av Gamla testamentet. Med anledning därav har den svenska pressen visat intresse för Vasabibeln och bidragit till att i Stockholms stadsarkiv nu finns en förteckning över ett 100-tal ägare av denna första svenska Bibel. Det visar att vårt folks historia är intimt förknippad med Bibelns. Det var bibelöversättningen som formade det svenska skriftspråket, det är Bibeln som varit läsebok för folket, dess bilder och språk har präglat folklivet och gett återklang i vår litteratur.

Men också utomlands har svenskar översatt Bibeln. Svenska bibelöversättare har gjort en betydande insats. I samband med 100-årsminnet 1966 av svensk mission i Afrika utställdes i kungliga biblioteket svenska missionsbiblar. Antalet var då 136.

Bland berömda översättare märks dr Karl Winquist och hans maka Elsie som översatt Bibeln till tigrinja och J. M. Nilsson och Olle Hagner som översatt NT till kunamaspråket.

Översättarnas insats är svår. Dr David Hedegård som gjort en svensk översättning av NT till vår tids språk skrev i sin tidskrift För Biblisk Tro:

Vad innebär det egentligen att flytta över en text från ett språk till till ett annat?

Den som aldrig har studerat något främmande språk måste väl tänka, att det är fråga om en mycket enkel procedur: man byter ord och ordgrupper i sitt eget språk mot motsvarande ord och ordgrupper i det främmande språket. Översättningen blir då självfallet »ordagrann», och det förutsätter man i varje fall att en bibelöversättning bör vara.

Var och en som en liten smula har sysslat med ett främmande språk

vet emellertid, att saken inte är så enkel. Efter hand som man lär sig det främmande språket inser man att det — liksom ens eget språk — är en organism, som har sina egna lagar. Och de lagarna är i många fall helt olika dem som gäller ens eget språk. Beträffande ordförrådet upptäcker man snart, att det i många fall är mycket svårt — ibland omöjligt — att i det främmande språket finna ord som helt och fullt motsvarar ett ord i ens eget språk. Detta gäller redan språk som ligger oss så nära som engelskan och tyskan. Naturligtvis blir svårigheterna ännu större i fråga om den nytestamentliga grekiskan, ett språk som i många viktiga avseenden skiljer sig från de moderna språken.

Det är alltså svårt att översätta — man har mer än en gång t. o. m. sagt, att det är omöjligt, eftersom två språk aldrig fullt motsvarar varandra.

Bibeln eller delar av den finns i dag på 1 400 språk, och man beräknar att omkring 96 % av jordens befolkning skulle kunna få en bibelbok på ett språk de förstår om de kunde skaffa sig en bibelöversättning. Svenska bibelsällskapet meddelar att 3 000 bibelöversättare är ständigt sysselsatta med översättningsarbete och att översättningar på 66 nya språk tillkom 1968.

Översättarenheten i den statliga bibelkommissionen kommer alltså in i ett stort sammanhang och en betydelsefull kulturgärning. Med hänsyn både till vårt folks intresse för Bibeln och till den svenska insatsen för att ge Bibeln och därmed i många fall *ett skriftspråk* åt andra folk skulle en insats för att illustrera översättningarnas historia, deras svårigheter och framgångar vara aktuell just nu.

Lämpligast vore det att ordna en vandringsutställning, där svenska översättningar alltifrån Vasabibeln visades jämte de översättningar som gjorts av svenskar till andra folks och då främst de s. k. u-ländernas språk. Man kunde t. ex. uppdraga åt bibelkommissionens styrelse att i samverkan med Svenska missionsrådet, Svenska bibelsällskapet och ägare av Vasabiblar ordna utställningen, som på det lokala planet kunde biträdas av kyrkor, skolor och arkiv. Eftersom det gäller information om svensk insats i u-länderna och kan stärka intresset för svensk u-hjälp bör SIDA kunna bidra till vandringsutställningens finansiering.

Med hänvisning till det anförda hemställes

att riksdagen anhåller att Kungl. Maj:t utreder möjligheten att ordna en vandringsutställning om svensk bibelöversättning i syfte att aktualisera svensk u-landsinsats på det språkliga området och betydelsen av den statliga bibelkommissionens uppdrag.

Stockholm den 24 januari 1973

TORE NILSSON (m)
i Agnäs